

מעודכן: אוג' 2013

רדיותרפיה – טיפול קרינתי לאיברים שונים בגוף

ייעוץ מקצועי: פרופסור אייל פניג, מנהל היחידה לטיפול קרינה, מרכז רפואי רבין.
נכתב על-ידי: שרה גרדין - R.N., M.A., אחות ביחידה לטיפול בקרינה, מרכז רפואי רבין.

מבוא

דף מידע זה נכתב על ידי צוות המחלקה ונועד לתת מענה לך ולבני משפחתך על חלק מהשאלות שחולים במצבך שואלים, וכן לספק מידע העשוי לסייע בהתמודדות עם הטיפולים. אם בתום קריאת מידע זה תהיינה לך שאלות נוספות, תוכל לפנות אל הצוות המטפל.

מהו טיפול בקרינה (רדיותרפיה)

טיפול בקרינה, או רדיותרפיה, הוא שימוש בקרינה מייננת, בעלת אנרגיה גבוהה, שנועדה להרוס גידולים ממאירים. הקרינה חודרת לאזור אותו רוצים להקרין וגורמת לפגיעה בתאים הממאירים. הטיפול בקרינה אינו מכאיב, בדומה לצילום רנטגן שגרתי. הטיפול בקרינה פוגע בתאים בזמן התחלקותם. התאים הממאירים מתחלקים במהירות ולפיכך הקרינה הורסת אותם. גם התאים הבריאים נפגעים מהקרינה בזמן חלוקתם. עם זאת, התאים הבריאים, שהם תאים שלמים ונורמליים, מתאוששים לאחר הקרינה, ושבים לחדש את עצמם.

בסדרת טיפולים בקרינה, ניתן להשמיד את תאי הסרטן בהדרגה, מבלי לגרום נזק לטווח ארוך לתאים הבריאים.

כדי להפחית את הנזק לתאים הבריאים, מתבצע טיפול בקרינה רק לאחר תכנון מדוקדק, שמטרתו לכוון את מלוא מנת הקרינה לתאי הגידול, ולמנוע, ככל האפשר, חשיפה של תאים בריאים למנות גדולות של קרינה.

מתי ניתן הטיפול

טיפול בקרינה ניתן עד חמישה ימים בשבוע (ימים א'-ה'), בהתאם למינון שקבע הרופא. משך מתן הקרינה קצר מאד, אך לטכנאי הקרינה נדרש זמן כדי למקם במדויק את מכשיר הקרינה באזור המתאים. השהייה בחדר הטיפול נמשכת לרוב בין 5-20 דקות, כאשר ההקרנה עצמה נמשכת בין 1-5 דקות, בהתאם לטיפול ולמכשיר.

טיפולים לצורך ריפוי או הקלה בכאב או מסיבות אחרות, נעים בין טיפול אחד בודד לסדרה של 10 טיפולים.

טיפולים בקרינה אינם ניתנים בסופי שבוע ובחגים, למעט במקרים דחופים.

במידת האפשר, ניתן לתאם את שעת הטיפול בהתאם לנוחותך, ובהתחשב בסדר היום ובצרכיך. תיאום שעת הטיפול נעשה מול טכנאי הקרינה.

אם אתה מגיע לקבלת טיפול בקרינה מביתך, מומלץ שתגיע לטיפולים הראשונים בליווי אדם קרוב. זאת, עד שתלמד מהי הרגשתך האישית. יתכן שגם בהמשך תזדקק לליווי.

חשוב לשמור על רצף הטיפול. אם מסיבה כלשהי אין ביכולתך להגיע לטיפול, עליך לטלפן ליחידה לטיפול בקרינה כדי לדווח על היעדרותך הצפויה, ולאפשר קביעת תור חילופי.

המידע כתוב בלשון זכר מטעמי נוחות, אך מיועד לנשים וגברים כאחד.

המידע אינו מהווה חוות דעת מקצועית ואינו תחליף לייעוץ מקצועי רפואי.

למידע נוסף ניתן לפנות לאתר הרשמי של מרכז רפואי רבין בכתובת: www.rmc.org.il

מעודכן: אוג' 2013

תכנית הטיפול

לפני תחילת הטיפול יש צורך לתכנן את הטיפול ולסמן את האזור אליו תכונן הקרינה. תהליך התכנון נקרא סימולציה שפירושה: הדמיה. הכוונה היא להדמיית הטיפול העתידי, לפני השימוש במכשיר הטיפול בקרינה. הסימולציה נעשית באמצעות מכשיר CT המוכר לך מבדיקות האבחון, אלא שבמקרה זה הוא משמש לתכנון הטיפול. ההדמיה נעשית בחדר הסימון, היא כוללת: החלטה על צורת השכיבה במהלך הטיפול, סריקת CT, סימון אזור הטיפול על גבי צילומי ה-CT וביצוע מדידות באזור המיועד לטיפול בקרינה.

בתום המדידות, נעשה סימון של נקודות ציון על פני הגוף. סימון נקודות הציון נעשה באמצעות קעקוע נקודות קטנטנות, כמעט בלתי נראות על העור. כאמור נקודות אלה תשמשנה למיקום שדות הקרינה בטיפול עצמו.

תכנית הטיפול היא אישית ומותאמת במיוחד לכל מטופל. לעיתים דורש תכנון הטיפול בדיקות עזר נוספות, כמו צילומי רנטגן, בדיקות CT וכדומה.

במהלך הסימון תתבקש לשכב ללא תנועה. התהליך עשוי להימשך כשעה, ולכן מומלץ לבקר בשירותים לפני תחילת הסימון.

הטיפול מתחיל רק לאחר שאנשי הצוות ישלימו את ההיערכות, ואת תכנון הטיפול. קיימים מצבים בהם תינתן הקרינה עוד ביום הסימולציה – במצבים אלו תתבקש לחכות כשעתיים עד להשלמת הכנת תכנית הטיפול.

כיצד ניתן טיפול בקרינה?

טיפול בקרינה ניתן באמצעות מכשיר המפיק קרינה בעלת אנרגיה גבוהה הנקרא מאיץ קווי. זהו מכשיר היוצר אלומת קרינה עם גבולות חדים, בעלת כושר חדירה רב לעומק הרקמות, ועם קצב קרינה מהיר, המאפשר משך טיפול קצר. בצורה זו כמות הקרינה הנספגת בעור קטנה, ולכן כרוכה בסיכון מינימלי לנזק ולכוויות בעור. מכשירי הקרינה ממוקמים בתוך חדרים מיוחדים, בעלי קירות עבים מאד ובלתי חדירים לקרינה, כדי להגן על הסביבה.

הטיפול

טרם הטיפול בקרינה, תערך שיחה עם הרופא והאחות. לפני תחילת הטיפול תתבקש לחתום על טופס הסכמה מדעת, לגבי הטיפול אותו אתה עומד לעבור. בחדר הטיפול בקרינה יש מיטת טיפול ומכשיר טיפול הנקרא מאיץ קווי. לשם קבלת הטיפול תתבקש לשכב על מיטת הטיפול בתנוחה זהה לזו ששכבת בה במהלך הסימולציה. רנטגנאי הטיפול יכווננו את המאיץ לאזור הטיפול. כיוון המאיץ נמשך לעתים זמן רב יותר מאשר הטיפול עצמו, אולם זהו תהליך חשוב ביותר. עם סיום כיוון המאיץ, יעזבו הטכנאים את החדר ויפעילו את המאיץ. במשך הזמן הקצר של הטיפול, מספר דקות, ישגיחו עליך רנטגנאי הטיפול דרך טלוויזיה במעגל סגור. תוך כדי הטיפול לא חשים דבר. חשוב לא לזוז במהלך הטיפול הקצר, אך ניתן לנשום באופן רגיל.

הרגשתך במהלך הטיפול ותופעות הלוואי

כאשר הטיפול הקרינתי ניתן לצורך ריפוי, טיפול בכאב או בסימפטומים אחרים של המחלה הוא עשוי להימשך בין טיפול בודד עד לכ-10 טיפולים. במקרים אלו תופעות הלוואי מועטות או כלל לא קיימות.

אם ניתנים 10 טיפולים עלולות תופעות הלוואי להופיע לאחר סיום הטיפול בקרינה. תופעות הלוואי המופיעות כוללות עייפות קלה ותופעות הקשורות בדרך כלל לאזור הקרינה (לדוגמה אם ניתנת קרינה לאזור האגן צפוי שלשול, אם ניתנת קרינה לאזור הקיבה צפויה בחילה).

המידע כתוב בלשון זכר מטעמי נוחות, אך מיועד לנשים וגברים כאחד.

המידע אינו מהווה חוות דעת מקצועית ואינו תחליף לייעוץ מקצועי רפואי.

למידע נוסף ניתן לפנות לאתר הרשמי של מרכז רפואי רבין בכתובת: www.rmc.org.il

מעודכן: אוג' 2013

אם הטיפול ניתן לצורך הקלה בכאב, חשוב לדעת כי הכאב אינו חולף בתוך תקופת הקרינה, ולעיתים אף גובר. את ההשפעה המרבית (המקסימלית) של הקרינה על הכאב ניתן לראות לאחר כשבועיים מסיום הקרינה, כיוון שכך, חשוב להמשיך ולטפל בכאב באמצעות טיפול תרופתי.

אם צפויות תופעות לוואי, הרופא והצוות המטפל יסבירו לך על התופעות הצפויות, בהתאם לטיפול המסוים שתקבל.

יש לציין, שבמספר טיפולים קטן לא צפויות כל תגובות בעור ולכן אין צורך בכל התערבות. אם אתה חש תגובה על פני העור, מכל סוג שהוא: חום, שינוי צבע, גרד, יובש, פצעונים, כוויות או כאבים – יש לדווח לצוות המטפל.

זכויות

חולים זכאים להחזר הוצאות נסיעה לצורך טיפול בקרינה. סכום ההחזר הינו שווה ערך לכרטיס אוטובוס מלא עבור המטופל ו-50 אחוז מערך הכרטיס עבור המלווה.

אם יש צורך במונית – יש לשמור את הקבלות וניתן לקבל החזר של 50%. לשם קבלת החזר נסיעות, יש להצטייד ברשימה של תאריכי הביקור במכון. את הרשימה תקבל ביום האחרון לטיפול ממזכירת המכון. את החזרי הנסיעות מקבלים בסניף קופת חולים של המטופל.

מידע נוסף בנוגע לזכויותיך תוכל למצוא בחוברת 'זכויות ושירותים' של האגודה למלחמה בסרטן

מרבית המידע המצוי בדפי מידע אלו חדש עבורך, לכן אל תחשוש אם שכחת פרט כלשהו או הסבר מסוים. תמיד תוכל לשאול שנית ולקבל הסבר נוסף.

טלפון לשאלות – חדר אחיות קרינה – 03-937-7966
יש להשאיר שם וטלפון לשם יצירת קשר.

מעודכן: אוג' 2013

שאלון: משוב על דף הדרכה

מטופל יקר !

צוות המחלקה ערך וכתב דף מידע למטופלים בנושא _____

דעתך תעזור לנו לשפר את דף המידע ולהתאימו לכלל המטופלים.

נודה לך אם תקרא את ההדרכה ותשיב על מס' שאלות

תודה על שיתוף הפעולה,
צוות המחלקה

בכלל לא	במידה מועטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד	היגדים
0	1	2	3	4	
0	1	2	3	4	השפה בדף המידע ברורה
0	1	2	3	4	המידע בדף נותן מענה והסבר מקיף ועונה על כל הצרכים
0	1	2	3	4	המידע בדף מפחית את החשש לפני הבדיקה/פעולה
0	1	2	3	4	המידע בדף מוסיף ידע חדש